

AD 47/26

LIMITE

CONF-ALB 9

STOJIMO DOKUMENTAS

Dalykas: EUROPOS SĄJUNGOS BENDROJI POZICIJA
– 26 skyrius. Švietimas ir kultūra

STOJIMO DERYBOS

Albanija

ES BENDROJI POZICIJA

(reaguojant į Albanijos pateiktą papildomą informaciją)

3 derybų skyrių grupė. 26 derybų skyrius.

Švietimas ir kultūra

EUROPOS SĄJUNGOS BENDROJI POZICIJA

Ši Europos Sąjungos pozicija grindžiama jos bendrąja pozicija, skirta Stojimo konferencijai su Albanija (AD 5/22 CONF-ALB 2); joje remiamasi Stojimo konferencijoje patvirtintais derybiniais principais, visų pirma:

- bet kuri Albanijos arba ES pareikšta nuomonė dėl konkretaus derybų skyriaus nedarys poveikio pozicijai, kurios gali būti laikomasi dėl kitų skyrių;
- derybose dėl konkrečių skyrių pasiekti susitarimai, net jei jie yra daliniai, negali būti laikomi galutiniais tol, kol nėra pasiektas bendras susitarimas dėl visų skyrių;
- taip pat Derybų programos 2, 3, 5, 10, 14, 16, 23, 26, 31, 38, 39, 45, 46, 47 ir 48 punktuose nustatytais reikalavimais.

ES skatina Albaniją toliau derinti savo teisės aktus su ES *acquis* ir tęsti jų veiksmingo įgyvendinimo bei vykdymo užtikrinimo procesą ir apskritai dar iki stojimo plėtoti ES politikai ir priemonėms kuo artimesnę politiką ir priemones.

ES pažymi, kad savo pozicijose AD 2/25 CONF-ALB 2 REV 1 ir AD 42/26 CONF-ALB 4 Albanija pripažįsta 2026 m. gegužės 1 d. galiojusią ES *acquis* pagal 26 skyrių ir kad Albanija bus pasirengusi ją įgyvendinti ne vėliau kaip jos įstojimo į Europos Sąjungą dieną.

ES pažymi Albanijos pažangą derinant teisės aktus su ES *acquis* švietimo ir mokymo srityje. ES atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą ir prašo šalies toliau daryti apčiuopiamą pažangą kuriant programai „Erasmus+“ valdyti būtinas struktūras.

ES tikisi, kad Albanija toliau dės pastangas, kad švietimui būtų skirtas jos užmojus ir tikslus atitinkantis biudžetas. Todėl ES ragina Albaniją padidinti savo viešąsias išlaidas švietimui, kad būtų panaikintas atotrūkis nuo ES vidutinių išlaidų.

ES pažymi, kad Albanija dėjo tolesnes pastangas, kiek tai susiję su Europos kvalifikacijų sandaros skaidrumo priemonių naudojimu, kompetencija grindžiamu švietimu ir skaitmeniniais įgūdžiais. ES prašo Albanijos siekti išmatuojamo mokinių pagrindinių įgūdžių pagerinimo atsižvelgiant į Europos tikslus. ES ragina Albaniją imtis tolesnių priemonių, kad būtų užtikrintas įtraukus švietimas, be kita ko, mažumų grupėms priklausantiems asmenims.

ES taip pat atkreipia dėmesį į Albanijos pateiktą informaciją apie teises į švietimą, kylančias iš jos Tautinių mažumų apsaugos įstatymo ir susijusių antrinės teisės aktų bei 2021–2026 m. nacionalinės švietimo strategijos, ir palankiai vertina pastangas užtikrinti visapusišką jos įgyvendinimą¹. ES ragina Albaniją ir toliau atsižvelgti į 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendaciją². ES primena, kad vadovaujantis tuo, kad reikia propaguoti bendras vertybes, įtraukų švietimą ir europinį mokymo aspektą, visų lygių ir rūšių švietimas turėtų stiprinti socialinę sanglaudą, ugdyti teigiamą ir įtraukų priklausymo Europai jausmą, kuris papildytų vietos, regioninę ir nacionalinę tapatybę ir ugdytų tolerantiškas ir demokratines pažiūras. ES atkreipia dėmesį į Albanijos įsipareigojimą toliau gerinti vadovėlių visomis pripažintomis mažumų kalbomis kokybę ir prieinamumą.

ES tikisi, kad Albanija aukštojo mokslo srityje visapusiškai įgyvendins pagrindinius Bolonijos įsipareigojimus ir toliau derins teisės aktus su Tiranos komunikatu pagal jo Aukštojo mokslo veiksmų planą.

¹ Šis klausimas nagrinėjamas kartu su 1 derybų skyrių grupe (Pagrindiniai principai), kiek tai susiję su mokymu mažumų kalbomis.

² 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo (2018/C 195/01).

ES pabrėžia, kad Albanija turi toliau daryti pažangą siekdama pagal Europos švietimo erdvę nustatytų tikslų ir turi toliau palaipsniui kurti stebėsenos sistemą, leidžiančią patikimai stebėti, kaip šių tikslų siekiama.

ES taip pat teigiamai vertina pažangą, padarytą siekiant visapusiškai įgyvendinti Profesinio rengimo ir mokymo įstatymą, priimant atitinkamus antrinės teisės aktus dėl profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjų akreditavimo standartų, kriterijų ir procedūrų, siekiant remti kokybės užtikrinimo procesus ir mechanizmus mokymosi visą gyvenimą požiūriu.

ES atkreipia dėmesį į sustiprintus Nacionalinės užimtumo ir gebėjimų agentūros ir Nacionalinės profesinio rengimo ir mokymo ir kvalifikacijų agentūros pajėgumus. Tuo pačiu metu ES pabrėžia, kad Albanija turi užtikrinti pakankamai išteklių profesinio rengimo ir mokymo sistemai optimizuoti, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius, įskaitant gebėjimų stiprinimą ir profesinio rengimo ir mokymo mokytojų skaičiaus bei kokybės didinimą. ES taip pat pabrėžia, kad reikia skatinti ir plėtoti suaugusiųjų mokymosi galimybes ir siekti suderinimo su ES pagrindiniu tikslu, kad iki 2030 m. bent 60 % suaugusiųjų (25–64 m.) kasmet dalyvautų mokymuose, taip pat užtikrinti duomenų apie šį rodiklį rinkimą. Be to, ES prašo Albanijos stiprinti pameistrystės programas ir toliau skatinti tolesnį dalyvavimą pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje veikloje pagal Europos pameistrystės aljanso sistemą, plėtojant ir plečiant narystę nacionalinėse ir regioninėse organizacijose prisiimant įsipareigojimus. Šiuo atžvilgiu ES pabrėžia struktūrinio darbdavių dalyvavimo plėtojant profesinį rengimą ir mokymą Albanijoje svarbą.

ES pažymi, kad Albanija dar labiau suderino teisės aktus su ES *acquis* **jaunimo** reikalų srityje. ES prašo Albanijos toliau teikti pirmenybę darbui su jaunimu bei jaunimo dalyvavimui ir toliau laikytis Europos darbo su jaunimu darbotvarkės – tai turėtų būti pagrindiniai tikslai. ES atkreipė dėmesį į Albanijos pastangas remti jaunimo skaitmeninį raštingumą.

ES palankiai vertina nuolatinę didelę Albanijos pažangą sporto srityje ir prašo Albanijos tęsti teisės aktų derinimą su ES *acquis* sporto srityje. ES atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą derinant teisės aktus su ES *acquis* kultūros srityje ir pabrėžia, kad svarbu apsaugoti kultūros paveldą.

ES pažymi, kad priėmus pirmiau nurodytas teisės nuostatas buvo įvykdyti dok. AD 6/25 CONF-ALB 6 išdėstyti derybų skyriaus uždarymo kriterijaus reikalavimai.

ES ragina Albaniją imtis griežtesnių priemonių, susijusių su kova su korupcija švietimo ir kultūros srityse. ES ragina Albaniją toliau užtikrinti, kad būtų įgyvendinamos sąžiningumo užtikrinimo priemonės, susijusios su mokyklų vadovų atranka ir skyrimu pagrindinėse švietimo agentūrose be politinės įtakos.

* * *

Atsižvelgdama į pirmiau pateiktas pastabas, ES pažymi, kad šiame etape tolesnės derybos dėl šio skyriaus nėra būtinos.

Derybų metu bus toliau stebima teisės aktų derinimo su ES *acquis* ir jos įgyvendinimo pažanga. ES pabrėžia, kad ypač daug dėmesio ji skirs visų pirmiau minėtų konkrečių klausimų stebėsenai, kad būtų užtikrinti Albanijos administraciniai gebėjimai, visiškas teisės aktų suderinimas, taip pat veiksmingas šio skyriaus *acquis* įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas. Itin daug dėmesio reikia skirti šio skyriaus ir kitų derybinių skyrių sąsajoms. Albanijos teisės aktų atitiktis ES *acquis* ir jos įgyvendinimo gebėjimų galutinį įvertinimą bus galima atlikti tik vėlesniame derybų etape. Be visos informacijos, kurios ES gali prireikti deryboms dėl šio skyriaus ir kuri turi būti pateikta Konferencijai, ES prašo Albanijos reguliariai raštu Stabilizacijos ir asociacijos tarybai teikti išsamią informaciją apie *acquis* įgyvendinimo ir administracinių pajėgumų stiprinimo pažangą.

Atsižvelgdama į visas pirmiau pateiktas pastabas, ES tinkamu metu prireikus vėl svarstys šio skyriaus klausimus.

Be to, ES primena, kad nuo 2026 m. gegužės 1 d. iki derybų pabaigos gali būti priimta naujų *acquis* teisės aktų.

PUBLIC